

Ritva Elomaa ps ym.

Lakialoite laiksi omaishoidon tuesta annetun lain ja tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnalle

PERUSTELUT

Lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi omaishoidon tuesta annettua lakia (937/2005) sekä tuloverolain (1535/1992) siten, että omaishoidon tuki siirretään kunnilta Kansaneläkelaitoksen maksettavaksi ja omaishoidon tukea ei katsota veronalaiseksi tuloksi.

Omaishoitaja on hoidettavan omainen tai muuten läheinen henkilö, joka on tehnyt kunnan kanssa omaishoitosopimuksen. Laki omaishoidon tuesta tuli voimaan vuonna 2006. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka koostuu tarvittavista palveluista hoidettavalle, omaishoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta, omaishoitajan hoitotehtävää tukevista palveluista ja vapaista. Omaishoidon tuen järjestäminen on hoidettavan kotikunnan vastuulla. Kunnan myöntäessä hoidettavalle omaishoidon tukea tekevät kunta ja omaishoitaja toimeksiantosopimuksen omaishoidon tuesta. Tämän sopimuksen liitteenä on oltava hoito- ja palvelusuunnitelma. Rahana suoritettava hoitopalkkio sisältyy aina omaishoidon tukeen. Hoitopalkkio on verotettavaa tuloa, ja sen suuruuteen vaikuttaa hoidon sitovuus ja vaativuus.

Omaishoidon tuesta annetun lain on tarkoitus edistää hoidettavan henkilön edun mukaisen omaishoidon toteuttamista turvaamalla riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä hoidon jatkuvuus ja omaishoitajan työn tukeminen. Suomessa on arviolta noin 350 000 omaishoitotilannetta, joista 60 000 on sitovia tai vaativia. Omaishoitosopimuksia oli vuonna 2015 n. 44 000, ja ainoastaan hieman yli 10 % omaishoitotilanteista on lakisääteisen omaishoidon tuen piirissä. Omaishoidon merkitys korostuu laitoshoidon vähentämisen myötä. Hoidettavan näkökulmasta omaishoito on inhimillinen hoitomuoto, mutta läheisestään huolehtivalle omaishoitajalle hoitotyö on usein vaativaa ja raskasta sekä heikentää mahdollisuuksia muiden tulojen hankintaan. Olisi tärkeää, että kaikki ne, jotka ovat oikeutettuja omaishoidon tukeen, saataisiin tuen piiriin. Myös omaishoidon käteen jäävän tukiosuuden tulisi olla nykyistä suurempi. Omaishoito säästää yhteiskunnan varoja tuntuvasti, joten tähän suhteutettuna olisi perusteltua, että omaishoitajien taloudellista tilannetta helpotettaisiin verotuksen keinoin.

Omaishoidon tuen maksamisen siirtäminen Kansaneläkelaitoksen vastuulle olisi tarkoituksenmukainen ratkaisu. Omaishoidon tuen hyödyntämisen tehokkuudessa on parantamisen varaa. Lisäksi omaishoidon tuen hakuun ja myöntämiseen liittyvistä kuntakohtaisista eroista päästäisiin eroon, jos omaishoidon tuki siirrettäisiin Kelan maksettavaksi. Tällöin tukikäytäntö olisi nykyis-

Lakialoite LA 48/2017 vp

tä yhtenäisempi. Lisäksi Kela kykenisi tarjoamaan laadukasta neuvontaa omaishoidon tukeen liittyvissä asioissa.

Omaishoidon tuki katsotaan tällä hetkellä verotettavaksi ansiotuloksi. Omaishoidon hoitopalkkiota ei tulisi katsoa veronalaiseksi tuloksi, koska omaishoitotyötä ei juuri tehdä ansioiden takia. Omaishoidon tuen suuruus harvoin myöskään vastaa työn vaativuutta tai yhteiskunnallista arvoa. Lisäksi omaishoitaja huolehtii hoidettavasta kellon aikaa katsomatta. Omaishoitotyö on huolenpitoa läheisestä, eikä sitä voida pitää normaaliin työsuhteeseen rinnastettavana työnä. Hoitopalkkion verottomuus olisi perusteltua omaishoitajien hyvinvoinnin, taloudellisen tilanteen sekä hoitotyön arvokkuuden perusteella.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 3 §:n johdantokappale ja 11 § sekä *lisätään* 1 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Kansaneläkelaitos huolehtii lain tarkoituksen mukaisesti tuen maksatuksesta ja muusta toteutuksesta siten kuin tässä laissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa omaishoidon tuesta tarkemmin säädetään.

3 §

Tuen myöntämisedellytykset

Kansaneläkelaitos voi myöntää omaishoidon tukea, jos:

Lakialoite LA 48/2017 vp

11 §

Palvelun järjestäjä

Omaishoidon tuen toimenpanosta vastaa Kansaneläkelaitos.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään tuloverolakiin (1535/1992) uusi 77 a § seuraavasti:

Eräät vahingonkorvaukset ja vakuutussuoritukset

77 a §

Omaishoidon tuki

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettua omaishoitajalle annettavaa hoitopalkkiota.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Lakialoite LA 48/2017 vp

Helsingissä 23.10.2017

Ritva Elomaa ps
Rami Lehto ps
Toimi Kankaanniemi ps
Arja Juvonen ps
Laura Huhtasaari ps
Teuvo Hakkarainen ps
Juho Eerola ps
Jani Mäkelä ps
Mika Niikko ps
Tom Packalén ps
Mika Raatikainen ps
Jari Ronkainen ps
Sami Savio ps
Ville Tavio ps
Ville Vähämäki ps
Leena Meri ps